

MARIBORSKI

Cena 1 Din

VEČERNIK

„JUTRA“

Uredništvo in uprava: Maribor, Grajski trg 7 / Tel. uredništva in uprave 24-55
Izhaja razen nedelje in praznikov vsak dan ob 14. uri / Velja mesečno prejemnik
v upravi ali po pošti 10 din, dostavljen na dom 12 din / Oglasi po ceniku / Oglase sprejema tudi oglasni oddelek »Jutra« v Ljubljani / Poštni ček. rač. št. 11.409

Sučov

V Tokiu so se zganili. Sučov, ki je velike strateške važnosti in ki bi moral po japonskem mnenju že pasti pred najmanj mesecem dni, se še ni udal. Vse to in pa kitajski uspeh pri Taičervangu kaže, kako zelo je japonsko vojno vodstvo podcenjevalo vojaške sile in sposobnosti Kitajske. Ni kazalo drugače, ko da je posegel v razmere sam predsednik tokijske vlade knez Konoe. Spričo neštehtih nasprotstev med japonskim frontnim vodstvom ter vojnim ministrstvom na eni strani ter med poveljstvi kopnih, mornariških in zračnih japonskih sil na drugi strani je knez Konoe smatral kot edini izhod pred nadaljnimi vojnimi odločitvami, da organizira pod svojim neposrednim vodstvom posebno kitajsko pisarno, ki naj v bodoče odloča o vseh morebitnih nasprotstvih, ki bi se utegnili pojaviti v gornji smeri.

Sučov imenujejo kitajski Verdun. To mesto ima svoj strateški pomen, ker je v križišču obeh velikih železniških prog in sicer severno južne proge Pukau-Tienčin ter zapadnovzhodne lunghajske proge. V trenutku, ko bi to mesto padlo v japonske roke, bi se znašel kakor zrelo jabolko v njihovem območju vse ono področje, kjer se nahajajo severne japonske vojske in pa takozvane jangcejske vojske. Morebiti bi bil takšen japonski vojaški uspeh, ki pa še ni prav nič siguren, primerna osnova za eventualno novo fazo v razpletu spornih vprašanj na Daljnem vzhodu.

Kakor pa se zavlačuje španska odločitev radi vedno novega dotoka tujih borcev ter orožja in vojnega materiala, tako se zdi, da vznemirja tokijske kroge predvsem okolnost, s katero najbrže niso računali, ko so se odločili za spopad s Kitajci. V tokijskih krogih zatrjujejo, da se bodo radi tega v najkrajšem času odnošali med Rusijo in Japonsko hudo zostrili. Japonci pravijo namreč, da je dobil maršal Čangkajšek, sposobni vodja kitajskega naroda, tekom tega leta iz Rusije 400 do 500 letal. Sicer pravijo japonska poročila, da je večina teh letal že uničena, vendar pa se merodajni činitelji v Tokiju še vedno zelo zanimajo, bo li maršal Čangkajšek dobil iz Rusije še nova letala in da li se v tem pravcu vodijo kakšna pogajanja. Če bi namreč za Čangkajška prispela ta nova letala, potem bi Japonska po informacijah smatrala to kot neke vrste vojaški pakt med Čangkajškom in Moskvo za vzajemno pomoč v vojnim materialom in specialisti tehniki. V tem primeru bi morala Japonska zavzeti svoje stališče in ni izključeno, da bi sporočila Moskvi svoj ponovni protest z zahtevo, da se te dobave Čangkajšku takoj ustavijo. Če bi pa Rusija tudi topot odgovorila v negativnem smislu, pričakujejo v dobro poučenih japonskih krogih, da ne bo Japonska v strahu radi morebitnega nadaljnjega razpleta vojnih dogodkov mogla več gledati, kako Rusija oborožuje Kitajce, s katerimi se nahaja v vojnem stanju. Baje imajo Japonci v rokah dokumente, ki dokazujejo, da vodijo pogajanja glede dobave raznega vojnega materiala za Kitajsko, zlasti glede letal, službene ruske osebnosti, predvsem ruski poslaniki in konzuli na Daljnem vzhodu. Najbrže si bo Rusija v primeru ultimativnega japonskega protesta pomagala na ta način, da bo izjavila, da se vodijo ta pogajanja privatno in da se tičejo zasebnih naročil, s katerimi nima moskovska vlada nikakršnih stikov.

S komplikacijami v tej smeri pa bi se konflikt radi raztegnil v nedogled.

Angleško italijanski žentlmenški agreement nima praktičnega smisla brez francosko italijanskega sporazuma

Italija bi rada cepila zvezo Pariz — London

PARIZ, 20. maja. Vsi današnji jutranji listi se izčrpno pečajo s prelomom v predpogajanjih med Francijo in Italijo. Ves tisk na splošno ugotavlja, da je italijanska vlada s tem postopanjem razpršila vse iluzije glede sklenitve francosko-italijanskega dogovora. Francija in Italija gresta v španskem vprašanju narazen. Kakor zatrjujejo v rimskih merodajnih krogih, so pogajanja s Francijo tako dolgo nemogoča, dokler uživa barcelonska vlada podporo s francoske strani s spravljanim orožja ter vojnega materiala preko Pirenej. V Rimu zatrjujejo, da ne bo grof Ciano več nadaljeval svojih razgovorov z Blondelom. Če bi francoski odpravnik poslov v Rimu, Blondel, ponovno prispel v zunanje ministrstvo, mu bodo v smislu informacij sporočili, da zahteva Italija kot predpogoj za nadaljevanje pogajanj takojšnjo prepoved izvoza vojnega materiala v Barcelono. V predlogih, ki jih je predložil Blondel italijanskemu zunanjemu ministru na podlagi navodil francoske vlade, se špansko vprašanje po poročilih pariških listov sploh ne omenja, dočim je Italija postavila špansko vprašanje na prvo mesto. V pariških progih pripisujejo včerajšnji demarši angleškega poslanika lorda Perthna v rimskem zunanjem mini-

strstvu velik pomen. V Londonu vidijo v tem koraku rimske vlade poizkus razdružiti Anglijo ter Francijo. V splošnem se presoja položaj tako, da je sedaj vrednost angleško-italijanskega žentlmenškega agreementa precej padla in da bi ta agreement ne imel nobenega praktičnega smisla, če ne sklene Italija tudi s Francijo, kot sredozemsko silo, sličnega dogovora. V tem je bistvo angleškega opozorila v Rimu. V pariških krogih zatrjujejo, da je Italija spremenila svoje stališče glede predpogajanj s Francijo v tem hipu, ko je Hitler zaključil svoj italijanski obisk. Prevladuje vtis, da ni Italija pripravljena nuditi Franciji večjih koncesij, kakor angleški vladi, ker smatra v političnem oziru iberski polotok kot svojo interesno sfero. V dogovoru z Anglijo, se je Italija odrekla političnim in teritorialnim ciljem v Španiji, dočim zavzema napram Franciji v španskem vprašanju popolnoma drugo stališče. Pariški krogi se ne morejo ubraniti vtisa, da bi v Rimu radi razdvojili Pariz ter London. Tudi smatrajo v tukajšnjih krogih kot verjetno, da bo skušal grof Ciano italofilskega angleškega poslanika Perthna pridobiti v tem smislu, da bi angleška vlada izvršila primeren pritisk na Francijo glede Španije.

Jeseni službeni obisk italijanske vladarske dvojice v Nemčiji

RIM, 20. maja. V dobro poučenih krogih zatrjujejo, da bo italijanska kraljevska dvojica še to jesen službeno posetila Berlin, da na ta način vrne nedavni Hitlerjev službeni obisk v Italiji. Prvotno je bil predviden obisk italijanske kraljevske dvojice spomladi ali poleti 1939. Ta načrt pa se je sedaj spremenil in obišče

italijanska kraljevska dvojica Nemčijo že letos. Predpriprave za ta službeni obisk so se v Nemčiji že pričele. Počastitev italijanske kraljevske dvojice se bo izvršila v čim močnejšem blesku ter naj bi se ob tej priliki ponovno simbolično pričala skupnost političnega osišča Rim-Berlin.

Vodja madžarskih narodnih socialistov se umika iz politike

BUDIMPEŠTA, 20. maja. »Kis Ujszag« poroča, da je Ferenz Salasy dal ostavko na svoje funkcije v madžarski narodno-socialistični stranki. V zadevnem pismu na strankino vodstvo izjavlja, da se umika iz politike ter da nima nikakršnih po-

litičnih načrtov za bodočnost. K temu se je odločil radi tega, ker se njegove ideje napačno tolmačijo in ker ustvarja pokret, ki ga veže na njegovo ime, težak položaj. Kot dober Madžar si želi, da se te težave ne nadaljujejo.

Debata o nemških manjšinah v angleški spodnji zbornici

LONDON, 20. maja. Nemške manjšine v ČSR in v Južnih Tirolah so bile predmet razprave v britanski spodnji zbornici. Konservativni poslanec Adams je vprašal, če se vlada kaj zanima za to, kako se di nemških manjšinam v južnih Tirolah. Državni podtajnik Butler je odvrnil, da ne. Ko je isti poslanec vprašal, da li ne pripadajo tem manjšinam iste pravice

kakor sudetskimi Nemcem, ni dal državni tajnik nobenega odgovora. Poslanec Strauß pa je opozarjal na češko narodno manjšino v okviru nemške države, ki naj bi bila deležna istih pravic, kakor sudetsko-nemška manjšina v ČSR. Državni podtajnik Butler ni dal na ta in druga vprašanja nikakršnega odgovora.

Anglija posreduje med Parizom in Rimom

RIM, 20. maja. Reuter poroča: Britanski poslanik v Rimu, lord Perth, se je sestel z italijanskim zunanjim ministrom

grofom Ciano. Ta sestanek označujejo kot tehnični sestanek, vendar pa prevladuje mnenje, da je ta sestanek v zvezi z napetostjo med Italijo in Francijo. Italijanski tisk pa objavlja med tem ostre kritike z ozirom na zadržanje Francije ter navaja, da prihaja veliko število ljudi, letal in orožja iz Francije preko meje v Španijo.

Mariborske novice

Iz gozdarske službe. Za gozdarskega višjega pristava v 7. skupini pri banki upravi v Ljubljani je imenovan inž. St. Sotošek, doslej pri tuk. nižji gozdarski šoli. Za gozdarskega višjega pristava 7. skupine je napredoval inž. Rado Zupančič pri sreskem načelstvu v Murski Soboti.

Smrtna kosa. V 60. letu svoje dobe je preminil po kratki težki bolezni ugledni hišni posestnik Franc Denk sen. Pokojniku, ki je bil blaga duša, časten spomin. Žalujemo svojcem ob teški izgubi naše toplo sočutje!

K javnemu nastopu Sokola Selnica ob Dravi, ki bo v nedeljo 22. maja z istočasno otvoritvijo letnega telovadišča in proslavo 25 letnice obstoja, sporoča med društveni odbor mariborskih sokolskih društev, da vozi vlak iz Maribora glav. kolodvor ob 13.38 in ne, kakor že sporočeno, ob 14.30. Zdravo!

Šola Glasbene matice priredi nocjo ob 20. uri v veliki kazinski dvorani koncert najnadarjenejših učencev višjih letnikov. Slišali bomo dijaški orkester, ki bo pod vodstvom g. Tarasa Poljanca iz vaval ljubko Mozartovo serenado. Učenci klavirja bodo zaigrali komade slovitih skladateljev Griega, Novaka, Chopena in Liszta, pevci bodo zapeli med drugim pesmi slovenskih skladateljev Ipavica, Pavčiča in Deva. Čelist Škofič bo zaigral Stranskijevo sonato. Violinisti bodo zaigrali poleg drugih skladb serenado od Drdle, Mazurko Wienawskega in Schubertovo Čebelico. Skladbe, ki zahtevajo že precej virtuozne tehnike. Za zaključek nastopi z Mozartovim kvartetom godalni kvartet št. 1. Cenjeno občinstvo uaprosamo, da se polnoštevilno udeleži tega koncerta ter s tem podpre in še dvigne vztrajnost in veselje mladine za študij glasbe.

Ljudska univerza. V petek 20. maja ob 20. uri predvajamo dva zelo lepa kulturna filma: 1. Življenje na otokih Fidži. 2. Avstralija. Uvodno predavanje ima prof. Fr. Baš. V soboto ob 16. uri je mladinska prireditev. S tem se zaključuje letošnje delo.

Današnji ribji trg je bil zelo dobro založen z morskimi in sladkovodnimi ribami. Vsega skupaj je bilo na trgu okoli 400 kg. rib. Sardele, ki jih je bilo 250 kg. so prodajali po 11 do 14 din kg, ciple (25 kg) po 18 do 22, škombre (15 kg) po 14, jegulje (3 kg) po 24, palamide (10 kg) po 18, mrene (25 kg) po 15, klene (15 kg) po 12, belice (45 kg) po 10 do 12.

Umesten predlog. Neki javni urad v Mariboru je priporočal Protituberkulozno ligo v Mariboru, da bi javni uradi in šole obdržali do prihodnjega leta propagandne zastavice, v kolikor jih niso mogli vnovčiti. Protituberkulozna liga je ta umestni predlog radevolje sprejela in prosi radi tega vse javne urade in šole prav lepo, da ravnajo v smislu gornjega priporočila. Javni uradi in šolska vodstva naj predložijo ligi obračun za prodane zastavice, neprodane zastavice pa naj obdrže do prihodnjega Protituberkuloznega tedna.

Pabecki

Cerkvena doklada

Iz včerajšnjih »Novosti« povzemamo: Z novim finančnim zakonom je, kakor znano, uvedena cerkvena doklada.

Sokolske veste**Iz kronike Sokolskega društva v Selnici ob Dravi**

V težkem času, ko se je pomikala slovenska jezikovna meja vedno bliže Dravi, ko je tuji rod menil, še malo in prekoračen bo zid Kobanskega, Drava bo dobila dva naroda, takrat je narodna misel, obraniti rod in našo zemljo, zaživelela v rodoljubnih Selničanih in ustanovili so Sokola. Peščica ljudi je sklenila, da hoče posvetiti vse svoje delo in rod buditi iz mlačnosti in zaspanosti. Ravnodušnost in brezbrizje ne sme gospodovati našemu človeku, v mejašu je treba vzgati borbenost in zavednost. S svojimi močmi naj brani to, kar je njegovo!

Z isto vno so naperili vso borbo proti strupu, dvojezični šoli, ki naj bi skušala omajati vero in upanje v lastno narodno življenje. Dne 1. sept. 1912 je bil ustanovljen odsek mariborskega Sokola v Selnici ob Dravi. Pod njegovim okriljem so bili kmalu tudi Rušani in Št. Lovrenčani. Naš veliki brat, pokojni dr. Ljudevit Pivko, je vodil v imenu Sokola matica vso skrb za sokolsko ediničo Selnica, saj je bila v tej dobi Selnica edini kraj v Podravju, kjer je imel Sokol svoje varno gnezdo. Duša, tajnik, vaditelj in dobrotnik mu je bil br. Zvonko Mesarič. Dvakrat tedensko so bile telovadne vaje. Mnogokrat je Sokola obiskal v večernih urah br. dr. Pivko. Večkrat so v bratskem krogu razmotrivali važna narodna vprašanja pozno v noč. Treba bo javno pokazati, da smo Sokoli. Pripravljali so za svoj prvi nastop. Osem članov telovadcev si je kupilo telovadni in slavnostni kroj. Kolika zavešt in navdušenje.

Telovadci so prvič nastopili pri Sv. Ani, zatem v Ljutomeru in slednjič, prva javna telovadba v Selnici. Nastop je bil dne 7. sept. 1913. Veliko je bilo križev in težav, predno je bilo vse urejeno. Za dovoljenje, da se sme nastop vršiti, so bile potrebne tri občinske seje in posebna intervencija na glavarstvu. Širili so govorce, da bodo neredi. Brat dr. Rosina, starosta mariborskega Sokola, je končno uredil zadevo na glavarstvu. Nastop je bil dovoljen.

Prvega nastopa so se udeležili Sokoli iz Maribora in Št. Lenarta. Takratni gospodarji so posvetili sokolskemu delovanju veliko pozornost. Cesta od ruškega kolodvora in broda do Mesaričevega posestva, kjer se je vršila prireditve, je bila močno zastražena z orožništvom. Sokoli, ki so v lepem redu korakali na telovadni prostor, so takorekoč korakali v senci bajonetov. Sam prostor je strazilo okoli 50 orožnikov. Tega zleta so se udeležili le kremeniti narodni možje. Marsikateri, komur je manjkalo poguma, ni hotel biti tako počaščen, da bi pregledal »vrsto častne straže« in še, ko je mislil na morebitne posledice, je raje čul domačijo.

Nastop je sijajno uspel. Vse je bilo izvršeno v najlepšem redu. Vedenje in disciplina odlična. Beseda je bodrila Sokole, naj ostanejo verni slovenskemu rodu in naj skrbno pazijo na našo grudo, našo last. Telovadci so nastopili pod vodstvom okrožnega načelnika br. Iliča. Vadili so proste vaje in vaje na orodju. Značilno, fantek Hinko, ki je gledal Sokole, je ateku navdušeno povedal »ko bom velik, bom Sokol in nosil rdečo srajco«.

Sokoli so napravili na domačine ugoden vtis. Sokolsko delo se je nadaljevalo: Prav so pojmovali, sokolska telovadba nam je prvo in z njo združena pro-

ki bi se naj pobirala po davčnih oblastvih in ki bi se naj zato stavila na razpolago cerkvenim občinam. Na zadnji škofovski konferenci v Zagrebu so razpravljali tudi o tej stvari in sicer: Ali je primerneje, da pobirajo novo cerkveno doklado davčna oblastva, kakor predvideva finančni zakon, ali pa cerkvene občine same. Sklenili so, da se prepusti vsaki škofiji, da sama o tem odloča. Baška škofija pa je n. pr. v dilemi, ali naj sploh uveljavi to novo cerkveno doklado, ker so številne tamošnje župnije bogate, ter obstoja bojazen, da bi uvedba cerkvene doklade delovala neugodno na vernike. Radi tega je za 7. junij sklicana seja vseh svetovalcev baške škofije.

Socialni obzornik**Bedna življenje naših invalidov**

Kdor pozna siromašnost, v kakršni žive vojni invalidi, lahko razume, kako težko čakajo vojne žrtve uveljavljenje novega invalidskega zakona, o katerem že obetajo, da pride kmalu v razpravo v skupščini. Novi zakon naj odpravi mnogo krivic, ki jih trpe invalidi, vojne vdove in sirote zaradi določil prejšnjih zakonov. Te krivice so tako hude, da je mnogo vojnih žrtev prisiljeno beračiti. Nekatera določila zdajšnjega invalidskega zakona so pravo zlo, ker omogočajo zlobnim ljudem, ki se hočejo maščevati nad vojnimi invalidi, da jih lahko ovajajo, češ da žive nenravno. Takšna ovadba pa pomeni, da izgubi ubožec invalidnino.

V starem zakonu iz l. 1925. se glasi določba o nenravnem življenju takole: »... Zlasti se odvzame za vselej invalidnina in državna pomoč vdovam, zaščitenim s tem zakonom, če se vobče vdado nenravnemu življenju.« V zdajšnjem zakonu, ki je izšel l. 1929., pa je zapisano, da vdove nimajo več pravice do invalidnine, »če se vdado tatinstvu, pijančevanju, igram na slepo srečo in vobče življenju, ki škoduje ugledu invalidov. Vse to se mora ugotoviti s potrdilom pristojnega oblastva.« Za spoznanje, kaj vse spada pod pojem nenravnega življenja, je treba navesti nekaj primerov. Vdova namreč lahko izgubi invalidnino, če jo kdo ovadi, da ima prijatelja ali zaročenca. Neovržen dokaz, da je nenravna, je pa, če je mati nezakonskega otroka. Toda koliko vdov je postalo žrtev lažnivih ovadb! Ovadili so jih ljudje, ki se naslajajo nad trpljenjem

svojega bližnjega in ki so sami izprienci. Žig nenravnosti pa vtisnejo vdovi tudi, če je obsojena zaradi grehov svojih otrok.

Samo nekaj primerov:

Na Gorenjskem je narasla voda odnesla drva. Otroci so lovili plavajoči les. Mati je bila zaradi tega obsojena, izgubila je invalidnino zase in otroke. V ljutomerskem okraju je 12-leten deček ujel divjega zajca. Mati je bila zaradi tega obsojena na tri dni zapora in izgubila je invalidnino. Zdaj živi na stroške občine. Po razsodbi stola sedmorice v Zagrebu lovska tatvina sploh ni zločin iz koristiljubnosti, dokler storilec ne ukrade nekomu divjačine ali ribe neposredno, to se pravi tedaj, ko je divjačina že v njegovi posesti.

Invalidi se torej kaj lahko pregreše proti nrvnosti. Invalidnine nimajo pravice prejemati niti, če jim je sodišče izbrisalo kazen. Višje invalidsko sodišče je namreč zavzelo stališče, da je kazen obstajala in je treba ravnati z invalidi prav tako kakor z drugimi storilci, ki so zagrešili zločin iz koristiljubnosti.

Toda invalidnine ne dobijo tudi invalidi, ki plačujejo nad 170 din neposrednih davkov. Ne gre niti za to, ali davčniavezanci sploh lahko plačujejo davek, dovolj je že sam davčni predpis, in davkoplačevalec ne prejema invalidnine, čeprav je brez noge ali roke. Mnogi invalidi, ki so mali kmetje, so zadnja leta čisto obubožali, a vendar nimajo pravice do invalidnine. Vsaj zdaj po dvajsetih letih je čas, da se omogoči ubogim žrtvam vsaj skromno preživljanje.

Gospodarska življenje**70 milijonov hočejo zaslužiti pri žitu!**

»Jugoslovanski Kurir« piše: Zaradi špekulacij s pšenico je naglo poskočila cena ter dosegla v Bajmoku že 260 din za 100 kg. V tujini je cena moke 125 din, kar pomeni, da je pri nas pšenica za 108% dražja kakor v tujini. Del javnosti je zato razpravljalo o potrebi, da se pusti k nam tuja pšenica, in sicer carine prosto, da bi se s tem zbla akeija špekulantov. Špekulanti, ki imajo v svojih rokah velike zaloge pšenice, računajo z vsoto gotovostjo, da bodo z višjimi cenami »zaradili« 70 milijonov din. Teh 70 milijonov din bi jim morali plačati potrošniki v mestih in naših pasivnih krajih. To »zarado« 70 milijonov din bi zaslužili, če bi prodali samo 10 tisoč vagonov, na kolikor se cenijo njih zaloge. Zaradi visoke cene pšenice so morali

pričeti v pasivnih krajih že kupovati koruzo, ker cen za pšenico ne zmorejo več. A tudi cena koruze je že začela rasti. — Zaradi špekulativnega skoka cen pšenice se je podražil kruh v naših glavnih mestih, kakor v Beogradu, Zagrebu, Sarajevu itd. V Beogradu je od preteklega tedna sem skočila cena črnemu kruhu za 1 din pri kilogramu.

Še 9. marca je bila pri nas uradna nakupna cena za pšenico okoli 160 din. 9. marca pa je pritisnila špekulacija in dvignila ceno na trgu na 180 din, danes pa je cena dosegla že 250 in tudi 260 din.

To je popolnoma nenaraven skok cen! Če ne bi bilo zalog v državi, bi se moglo to še nekako razumeti. Toda zaloge v državi so čeprav ne v rokah trgovcev.

Spaetno gibanje

Poverjenišvo sodniškega odbora LNP v Mariboru (službeno). Za sojenje tekem dne 22. t. m. so določeni ss. gg. Bergant, Jančič, Nemeč Fr. (vsi po sporazumu) ter sod. kand. gg. Jenko, Murko in Radolič. — Ss. g. Bizjak se opozarja na Sl. štev. 32-7. — Naknadno se še delegira sod. kand. g. Eppinger. — Poverjenik.

Motociklistična brzinska dirka za jugoslovensko medklubsko prvenstvo bo v nedeljo 22. maja na podutiški progji. Dirke se udeležijo tudi mariborski dirkači.

sveta.

Leto 1914 so širili svoje delovanje do Ribnice in Vuhreda. Toda vidovdanski dogodki so odjeknili tudi v Selnici. Vneti Sokoli so morali na trnjevo pot. Vsi so bili zaprti, ječali so v ječah v Mariboru, Gradcu in Dunaju. Slovensko učiteljstvo je bilo deležno istih dobrot. Mnogo so trpeli, toda vse je bilo pozabljeno, ko so videli, da borbe naroda niso bile zaman, da so skupno z drugimi pomagali graditi naš dom Jugoslavijo.

Pod svobodnim soncem vršimo delo, vse za naš rod in domovino. Ob 25letnici prvega nastopa v Selnici bo v nedeljo 22. maja 1938 javni nastop, združen z otvoritvijo letnega telovadišča.

Kulturni nagledi**Razstava likovne umetnosti v Mariboru**

V okviru letošnjih proslav dvajsetletnice osvobojenja priredi Umetniški klub v Mariboru ob koncu pomladi v vseh unionskih dvorinah razstavo slovenskega slikarstva in kiparstva, ki bo po obsegu in pomenu največja od dosedanjih ne samo pri nas, ampak v Sloveniji sploh. Na razstavi bodo zbrana dela skoraj brez izjeme vseh slovenskih slikarjev in kiparjev sedanosti, od impresionistov do najmlajših sirrealistov. Ker bodo dela pregledale posebne žirije strokovnjakov, bo razstava tudi v kvalitetnem oziru prvovrstna.

S to razstavo se predstavi Mariboru prvič vse sodobno slikarstvo in kiparstvo Slovenije, zato bo dogodek, ki ne bo privabil samo domačinov, ampak tudi tujce, saj je zaproseno tudi že za polovično vozino na vseh naših železnicah. Maribor, ki je šele po osvobojenju dobil umetnostne razstave, je videl doslej že dela mnogih naših umetnikov, nikoli pa še ni imel pregleda čez našo umetnost kot celoto. Pa tudi Ljubljana sama zaradi nesoglasij med umetniki doslej še ni mogla organizirati prireditve v tako velikem obsegu in taki popolnosti.

Razstava bo slovesno otvorjena v nedeljo, dne 29. t. m. dopoldne. Otvoritve se bodo udeležile tudi razne visoke osebnosti, dočim so banska uprava, Narodna galerija, ljubljanska občina itd. že sedaj zagotovile znaten odkup del, ki bodo tu razstavljeni. Zato pričakujemo z vso upravičenostjo, da se bo tudi mariborsko meščanstvo odzvalo pozivu in si prireditve ogledalo v častnem številu. Pred vsem pa Maribor ne bo smel zaostati za polovico manjšim Celjem, ki je poslalo na zadnjo razstavo ob priliki Celjskega kulturnega tedna skoraj 2000 obiskovalcev.

Gospodarske beležke

Inozemski kapital v Jugoslaviji. Po statističnih podatkih sta dve tretjini delniškega kapitala 17 največjih privatnih bank v naši državi v rokah inozemcev, ki imajo v naših bankah 271 milijonov din delniškega kapitala ter 534 milijonov din v obliki kreditov. V naši industriji pa imajo inozemci investiranih 2351 milijonov din. Največ investiranega kapitala je francoskega in sicer 807 milj. din ali 30,85%, Anglija ima investiranih 414 milj. din ali 15,85%, USA 340 milijonov ali 13,01%, Avstrija 184 milij. (7,03%), Češkoslovaška 222 milij. (8,48%), Švica 173 milij. (6,6%), Italija 107 milij. (4,1%), Madžarska 83 milij. (3,19%), Nemčija 21 milij. (0,82%) itd.

Največjo bansko palačo v Jugoslaviji so dogradili v Novem Sadu. Je to palača banske uprave donavske banovine, ki je stala preko 50 milijonov din.

Cena pšenice je zadnje dni na vojvodinskem trgu zopet nekoliko popustila, kar je očitno posledica raznih vesti o možnosti državne intervencije.

Z vprašanjem zvišanja krušnih cen in naglega naraščanja pšeničnih cen se je bavil ministrski svet. V zvezi s tem je ministrski svet razpravljati tudi o uvozu pšenice iz tujine in je sklenjeno, da naj gospodarsko-finančni odbor ministrov takoj prouči to vprašanje in ministrskemu svetu konkretno predlaga, kako bi se naraščanje cen ustavilo.

Zborovanje gostilniških združenj dravske banovine je bilo v Brežicah. Zborovanje je otvoril in vodil predsednik zveze g. Ciril Majcen iz Ljubljane. Na zborovanju so se obravnavala vsa pereča vprašanja, tihoča se gostinstva, kar se izraža v obširni resoluciji, ki se bo odposlala vsem merodajnim činiteljem. Gostilničarji zahtevajo prvenstveno uveljavo pavšalne trošarine, priznanje gostilničarstva kot samostojnega stanu, do ločitev obsega hišnega reda in pogojev za izdajo gostilniških dovolil. Nadalje protestirajo gostilničarji proti načinu podeljevanja gostilniških dovolil, ki ni v skladu s smotno turistično politiko. Prihodnji zvezni občni zbor bo v Logatcu.

Prva dva singla v teniškem tekmovanju za Davisov pokal med Anglijo in Jugoslavijo bosta danes v Zagrebu. Igrajo Buttler:Mitić in Shayes:Punčec.

Vprašanje letošnjega prvaka LNP bosta najbrže rešila ISSK Maribor in SK Železničar v nedeljo 22. maja, ko bo na stadionu ob Tržaški cesti mariborski nogometni derby.

Finalna tekmovanja za juniorskega prvaka LNP se prično v smislu sklepa LNP v nedeljo 29. maja.

Podaljšek prekinjene prvenstvene tekme ISSK Maribor:SK Železničar dne 17. aprila bo v nedeljo 29. maja. Igrali bodo še ostanek 16 minut.

Zadnje kolo tekmovanja za državno nogometno prvenstvo bo v nedeljo 5. junija.

Tekmovanje za svetovno prvenstvo v sabljanju se je končalo v Pištynih. Zmagala je Italija, nadaljnja mesta so zasedle Francija, Češkoslovaška, Romunija in Jugoslavija.

Kolesarska dirka za državno prvenstvo juniorjev bo 12. junija na progji Celje - Maribor. Start bo ob 9. uri izpred Svetelove gostilne v Celju, cilj pa bo v Mariboru na Tržaški cesti izpred stadiona SK Železničarja.

Gledališče

Premiera „Sreče d. d.“

Sinoči je bila v Narodnem gledališču premiera eksotično utopističnega »interkontinentalnega spektakla V. Jankovičeve »Sreče d. d.« v štirih dejanjih. Dramatizacija utopističnih ter človeško izboljševalnih zasnov daje celotnemu dogajanju na odru neko svojevrstno podobo ter ustvarja tudi svojevrstne vtise, ki jih gledalec lahko zbere šele tedaj, ko je tega odrskega »spektakla« že konec. — Prav je, da se naše mariborsko gledališko občinstvo seznanja s sodobno odrsko literaturo tudi s te strani. Stvar spada po svoji temeljni zasnovi v vrsto odrskih del kakor Čapkova odrska robotna zgodba »R. U.R.« in dr.

Režiser Milan Kosič je pokazal pri organizaciji prireditve zelo spretno roko. Pri vsakem prizoru se je čutila invencija, ljubezen do odra ter močna ambicija, ki stremi za tem, kako gledališko občinstvo čim prijetneje presenetiti. V svrhu čim hitreje ter brezhibneje vrstitve posameznih slik si je režiser M. Kosič pomagal z dvodelno opredeljenim odrom, kar se je zelo obneslo, le zagrižanje in odgrinjanje bi se moralo vršiti tišje in hitreje. M. Kosič je poskrbel tudi za izredno slikovito, prijetno opremo. Kostumi, obleke, scenske priprave, zagrijala — vse je bilo novo ter okusno postavljeno. Mariborska gledališka uprava je mnogo žrtvovala, da nudi gledališkemu občinstvu čim učinkovitejšo, lepšo predstavo. Tudi priredba svojevrstnih priprav sistema Astorjevega vzgojnega in oblikovalnega sistema je bila v skladu s prizadevanjem, da je na odru vsaka reč za oko prijetna, mična ter zanimiva.

To »interkontinentalno spektaklsko« dogajanje na odru so povzdigovali glasbeni vložki z originalnimi bosanskimi sevdalinkami v mojstrski priredbi vojaškega kapelnika kapetana Josipa Jiranka.

V »Sreči d. d.« je sodeloval skoro ves mariborski gledališki ansambl. Vsakdo je po svojih močeh in sposobnostih sodeloval z vidnim trudom, da svoj lik čim verodostojneje uvrsti v to utopistično spektaklsko odrsko okolje. Odmera posameznih vlog je precej enakomerna, tako da je z izjemo treh, štirih podob, ki izstopajo nekoliko vidneje iz celote, njihov odrski delež precej enakovreden. Vodilni trio Stele B. Rasbergerjeve ter obeh balkancev R. Nakrsta ter E. Verdonika, ki je tudi naštudiral originalni ples v X. sliki, je uspešno stopal skozi panje Astorjeve človeško pobiljevalne naselbine »Sreča d. d.«, ki se pa nazadnje ob odporu človeškega svobodoljubja razsuje. V ozadju vseh teh ču dovitih eksperimentov in zasnov je Gro mov dostojanstveni milijarder Astor. — Značilne like so izdelali tudi J. Košuta kot duševni zdravnik Jang, Danilo Gorinšek kot urednik, Ema Starčeva kot Sanova ljubica, Franjo Blaž kot njen ljubimec, Pavle Kovič kot prerijski krčmar. Milan Kosič pa v vlogi detektiva Bila. Razen omenjenih so sodelovali še Pavel Rasberger kot Astorjev brat, Elvira Kraljeva kot Astorjeva, Anton Harastović kot notar Kuk, Franjo Blaž kot inž. King, Danilo Turk kot sociolog Vidor, Peter Malec kot teozof Škrikananda, Stanko Ledinek kot pomožni urednik Hari, Boris Brunčko kot reporter Kinz, Marica Križajeva, Marija Veldinova in Ana Tovornikova kot stenografinja, Krista Lugarič kot I. boy, Danica Trošt kot II. boy, Ljudevit Črnobori kot mlajši Sanov brat, Peter Malec kot Sanov starejši brat, Mileva Zakrajškova kot Stelina mati, Danilo Turk kot detektivov pomočnik, Ljudevit Črnobori kot 76 C, Loize Štandeker kot svečenik, Elza Barbičeva kot prva gospodična, Franjo Dujec kot prvi gospod ter Pavle Kovič kot kapetan zrakoplova.

Prevod, ki je zelo dober, je oskrbel R. Rehar.

—V.

Sportna gibanje

Mariborski kolesarski podsavez priredi v nedeljo 29. maja kolesarsko dirko za juniorsko prvenstvo MKPS in sicer na 66 km dolgi progi Maribor - Ljubla-

Mariborske in okoliške novice

Sledovi srednjeveške židovske menjalnice na Glavnem trgu

Lokalizacija stare cerkve Vseh svetnikov

Ko so včeraj dopoldne delavci, ki so zaposleni pri kopanju temeljev za novi avtobusni kolodvor na Glavnem trgu, prišli na mestu nasproti Bergovi oziroma Osetovi palači do globine približno 1 meter 20, se je v zemlji nekaj zasvetilo. Pojavili so se novci, potem razne manjše in velike razbitine steklenic, vaz, svečnikov in drugih predmetov, pa tudi človeške kosti, med drugim tudi deli zobovja. O tej zanimivi najdbi je bil obveščen takoj arhivar prof. Franjo Baš, ki je odredil kopanje zemlje v smeri proti Dravi. Na mesto najdbe je prispel tudi znani mariborski numizmatik inž. Baumgartner. Ugotovilo se je, da izhajajo najdeni srebrni novci, katerih je okoli 300, iz 14. stoletja, iz dobe Friderika Lepega, je pa tudi par novcev oglejskega izvora iz dobe patriarha Gregorja Montelonga. Novce so spravili za numizmatično zbirko tuk. mezeja. V isti globini so našli tudi ostale že omenjene predmete in sicer v precejšnjih količinah. — Prof. Baš je tudi te predmete spravil v več zavrtikov za mariborski muzej.

Včerajšnje najdbe na mariborskem Glavnem trgu so silno važnega pomena. Po dom-

nevi prof. Baša gre za sledove kleti stare židovske menjalnice, saj je v tem delu mesta bil v srednjem veku mariborski židovski ghetto. V znanstvenem oziru so te najdbe posebnega pomena, ker je podana istočasnost najdbe novcev in najdbe raznih keramičnih izdelkov, pred vsem iz starega v vseh barvah lesketajočega se stekla. S tem je namreč omogočena ugotovitev pričetkov naše keramike. Doslej je bilo najdenih več keramičnih izdelkov, ki jih pa ni bilo mogoče časovno opredeliti, kar pa je sedaj spričo istočasne najdbe novcev iz 14. stoletja ugotovljeno.

Obenem z odkritjem sledov stare mariborske židovske menjalnice pa se je z najdbo nekaterih človeških kosti ugotovilo mesto stare cerkve Vseh svetnikov iz 16. stoletja s priključenim pokopališčem, katerega prvi sledovi so se sedaj našli. Domnevati je, da bi se z nadaljnjim kopanjem v smeri proti Dravi našli dragoceni predmeti, ki bi pripomogli k natančnejšemu poznavanju naseljenostne zgodovine Maribora v srednjem veku v tem srednjeveškem židovskem središču Maribora.

Himen! V zadnjem času so se v Mariboru poročili: Kosi Ferdinand, pos. sin, in Kocjan Rozalija, pos. hči, iz Cezanjev; Šaupert Jožef, tovar. delavec, in Slik Marija, tov. delavka, Počehova 86; Derencin Stanislav, ključav. mojster, in Mohorko Karolina, poštna upravnica, Wildenrainerjeva 16; Schmirmaul Rud., čevljarški mojster, in Urnavt Franciška, služkinja, Ciril-Metodova 12; Frangež J., trgovski pom., Jan Kollarjeva 7, in Wagner Marija, pos., Tezno. Bilo srečno!

Natečaj za sprejem v višjo pedagoško šolo v Beogradu in Zagrebu. Na podlagi čl. 14 in 15 uredbe o višji pedagoški šoli in § 73, točka 3 zakona o uradnikih je prosvetni minister izdal odlok, da se po natečaju sprejme za šolsko leto 1938-39 v prvi letnik višje pedagoške šole v Beogradu 70 slušateljev v odsek za pripravo meščanskošolskih učiteljev in sicer: za prvi letnik nacionalnih predmetov 5 slušateljev, za drugi letnik prve skupine, za nacionalne predmete 5 slušateljev, za drugo skupino (tuji jeziki) 5 slušateljev, za tretjo skupino (prirodopisje) 15 slušateljev, za četrto skupino (matematika-fizika) 20 slušateljev, za peto skupino (tehnična) 10 slušateljev, za šesto skupino (gospodarstvo) 15 slušateljev, dalje 20 slušateljev v odsek za pripravo učiteljev na šolah za defektne otroke, 20 slušateljev v odsek za pripravo šolskih nadzornikov. V prvi letnik višje pedagoške šole v Zagrebu 70 slušateljev v odsek za pripravo meščanskošolskih učiteljev in sicer: za prvo skupino (nacionalni predmeti) 5 slušateljev, v drugo skupino (tuji jeziki) 5 slušateljev, v tretjo skupino (prirodopisje) 15 slušateljev, v četrto skupino (matematika-fizika) 20 slušateljev, v peto skupino (tehnična) 10 slušateljev in v peto skupino (gospodarstvo) 15 slušateljev.

Pojasnilo o brezplačnem zdravljenju v bolnišnicah. Z ozirom na vprašanje ali imajo oni, ki uživajo osebno ali rodbinsko podporo, pravico na brezplačno zdravljenje v javnih bolnišnicah, je finančno ministrstvo izdalo tole pojasnilo: Za dobitnike osebne ali rodbinske pod-

na - Pragersko - Slovenska Bistrica - Maribor. Start bo ob 9. uri izpred stadiona SK Železničarja ob Tržaški cesti, kjer je tudi cilj. Pravico starta imajo vsi juniorji, ki so verificirani in včlanjeni v klube Mariborske kolesarske podzveze. Prvih pet plasiranih ima pravico na udeležbo pri državnem juniorskem prvenstvu dne 12. junija t. l. Prijave do 26. maja pri tajniku R. Steimbicherju, delavnica drž. železnic, ali pri predsedniku MKP M. Lešniku, Maribor, Orožnikova ul. 4.

pore oni, ki so uživali to podporo, niso izgubili svojstva vlagateljev v podporni fond pomožnega osebja v službi države, pač pa samo za časa uživanja te podeljene podpore niso dolžni vlagati v podporni fond. To je razvidno iz odredbe čl. 34 uredbe o podpornem fondu pomožnega osebja, po katerem ima družina pravico do podpore in sicer za prehrano. Z ozirom na to imajo oni, ki uživajo osebno podporo in njihove družine, kakor tudi tisti, ki uživajo družinsko podporo, pravico na brezplačno zdravljenje v javnih bolnišnicah.

Teletina

samo danes in jutri po 8 in 10 Din kg v prodajalnah

Benko, Glavni trg in Aleksandrova c.

Zadnja prilika, da se udeležite nagradnega tekmovanja za Radion bo v nedeljo 22. t. m. Z inseratom, ki bo izšel na celi strani v sobotni številki našega časopisa, se vam poslednjič nudi priložnost, da v srečnem slučaju zadenete glavni dobitnik 10.000 dinarjev. Skupaj: Din 40.000. — denarnih nagrad.

»Mariborski Putnik« sporoča, da vozi z avtokarom v nedeljo 22. t. m. v Celovec in na Vrbsko jezero. Prijavite se za ta lepi izlet čim prej. Tudi opozarja Putnik na majniški izlet z avtokarom v Marjino Celje 28. do 29. maja.

Razvanjski picaman, ki je zažgal osem domačij, obsojen na 2 leti strogega zapora

„Imel sem užitek, če sem videl ogenj“ — Zažgal ob nedeljah med 22. in 24. uro

Na zatožni klopi pred malim kazenskim senatom mariborskega okrožnega sodišča se je danes dopoldne zagovarjal 23 letni strojni ključavničar Franc Lubanjšek iz Razvanja, ki se je moral zagovarjati radi obtožbe državnega tožilca, da je lani od meseca januarja pa do 13. septembra 1937 zažgal osmim posestnikom v Razvanju in Bohovi gospodarska poslopja ter povzročil škodo nad pol milijona dinarjev. Pri razpravi je obtoženi Franc Lubanjšek požige priznal, dejal pa je, da se ne spominja kako je posamezna poslopja zažgal. Na vprašanje predsednika senata s. o. s. dr. Tombaka, zakaj je poslopja zažgal, je Lubanjšek dejal, da je imel veliko veselje in užitek, če je videl ogenj. Nadalje je Lubanjšek izpovedal, da je svojčas služil

Kino

Kino Union. Danes dunajska veseloigra »Najsrečnejši zakon sveta« Marija Andergast, Hans Moser, Leo Slezak.

Narodna gledališča

Petek, 20. maja: Zaprtó.
Sobota, 21. maja, ob 20. uri: »Dalibor«. — Red D.

Nedelja, 22. maja, ob 20. uri: »Nečak«. — Znižane cene. Zadnjič.

Konec tedna v mariborskem gledališču. V soboto se ponovi četrta predstava Smetanove opere »Dalibor«, ki so jo 16. t. m. tudi v »Narodnem divdlu« v Pragi vpriporili kot slavnostno predstavo ob velikanskem navdušenju v spomin 70 letnice krstne predstave. — V nedeljo zvečer zadnjič in ob znižanih cenah zelo vesela in simpatično sprejeta Parmova opereta »Nečak«.

Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Mariboru

najstarejši bančni zavod v Sloveniji se priporoča za vse v bančno stroko spadajoče posle.

Devizne in valutne transakcije izvršuje najkulantneje

Nalagajte svoje prihranke v Mestno hranilnico v Mariboru.

I. kolesarsko društvo tekstilnih delavcev v Mariboru vabi članstvo kakor vse prijatelje in znance na izlet k Sv. Martinu (Kostanjšek) dne 22. t. m. Odvoz kolesarjev ob 13.30 uri od društvenega lokala Meljska cesta št. 10. Avtobus od Glavnega trga ob 14.30 uri.

Članstvo Podpornega društva žel. del. in usl. v Mariboru obveščamo, da se vrši društveni redni letni občni zbor v nedeljo dne 22. t. m. ob 8. uri zjutraj v Mariboru — Slomškov trg (dvorana Ljudske univerze).

Otvoritev strelske sezone. Strelsko okrožje in mestna strelska družina Maribor pozivata svoje članstvo k otvoritvi. Zbirališče članstva ob 7. uri na Trgu svobode, odkoder bo skupen odhod z vojaško godbo na čelu na strelišče v Radvanju.

Z ožganimi rokami je treščil z vrha električnega daljnovoda 18 letni mizarški vajenec Franc W. iz Studencev, Nova ulica 8. Trenutek preje se je bil iz neznanega vzroka povzpел na daljnovod, kjer je prišel v dotik z električnim tokom visoke napetosti, ki ga je po obeh rokah ožgal. K sreči je imel W. še toliko moči, da se je od žice odtrgal in telebnil na tla. Mariborski reševalci so ga odpremil v tukajšnjo splošno bolnišnico, odkoder so ga oddali v domačo oskrbo.

Bela žena v mestni oskrbnišnici. V mestni oskrbnišnici v Slovenski ulici 40 sta umrli 87 letna Helena Valentinčekova in 83 letna Marija Zorkova. Zaljubljenim naše toplo sožalje.

Ne pozabi naročnine!

Domači razgledi

Polonski diletantje v mariborskem gledališču

V nedeljo popoldne so gostovali v tuk. Narodnem gledališču polonski diletantje iz Cirkovca na Ptujem polju. Je to izrazito kmečka igralska družina, ki se nam je topot predstavila že drugokrat ter s svojim odlično uspelim nastopom še bolj potrdila priljubljenost, ki jo uživa med našimi meščani in okoličani. Mariborčanom so ti naši Polonci ostali nedvomno v živem in prijetnem spominu že izza prve igre, ko je ob častni zasedbi ter s primernim uspehom šla preko mariborskih odrskih desk. Bil je to Korzetov prvorojenec »Miciki je treba moža«, o katerem smo že svojčas obširno poročali. Nedeljsko gostovanje cirkovskih diletantov nas je prijetno iznenadilo s drugim Korzetovim delom, to je učinkovito kmečko komedijo s petjem, godbo in plesom v treh dejanjih »Čigav je grunt« ali »Franček se ženi«.

Kljub lepemu popoldnevu in številnim drugim prireditvam v mestu in okolici je bilo gledališče prilično dobro zasedeno. Vsi navzoči so z zanimanjem sledili dogodkom, ki so se v vsej kmečki pristnosti in smiselni povezanosti vrstili drug za drugim v lepo oblikovano celoto kos življenja naših Polomcev.

Avtor Vinko Korže, ki se je izkazal kot dober ter izvrstne opazovalec svoje najbližje sosesčine, sredi katere živi, je svojim igram vzel snov iz narodovega življenja v vasi Cirkovca na Dravskem polju. Tu je izbral iz sredine našega preprostega polonskega ljudstva like, ki jih je v vsej svoji pristnosti postavil v okvir odrskega dogajanja. Nič olepšanega, nič izumetničenega, nič preveč, ne premalo, vse tako, kakor je v resnici. Potek dejanja se razvija pred nami v tamkajšnjem narečju, v polonščini, kar daje celotnemu prikazu še krepkejši odraz.

Igra »Čigav je grunt« ali »Franček se ženi« je doživela lep uspeh ob svoji krstni predstavi na ptujem gledališkem odru. Pred nami se razpleta dejanje, kos kmečke vsakdanjosti, ki korenini globoko v narodu. V dejanju nastopajo živi ljudje, ki so očevali izraz vaše prvobitnosti. Prav je povedal njihov režiser g. Anton Debenak, ki je v svojem pismu, naslovljenem na Mariborčane, povdaril, da to ni dobesedno vzeto kakšno igranje, ampak le zaživetje nekaj takih dogodkov, ki jih hočejo cirkovski diletantje na odru obnoviti kdajkoli ali kjerkoli. V tem leži ona prednost, radi katere so bili cirkovski diletantje našemu Mariboru doslej in bodo nedvomno tudi v bodoče vsikdar ljubi in dobrodošli gostje.

Avtor Korže je zajel v dejanje te svoje najnovejše komedije tri važne, v kmečkem življenju stalno ponavljajoče se dogodke, ki jih naše podeželsko ljudstvo še prav posebno svečano proslavlja. So to žegnanje, kolone in krst. Okrog teh dogodkov se suče vse dejanje. V uvodnem dejanju se znajdemo v vaški krčmi krčmarja Arže, kjer se sreča mlado in staro, kjer

sledi pesmi živahna, mestoma celo burna izmenjava besed gostilniških gostov, ki prihajajo pravkar od žegnanja. Do vidnega izraza prihaja tu različnost mnenj stare in mlade, to je doraščajoče generacije, v katere osredje stopa kmečki Zimetov Franček, postaven polonski fant, znan kot osvajalec ženskih src, čigar srce obvisi končno na Katri, hčerki bogate vdove, gruntarce Gradišnice. Z uvodno polonsko pesmijo »Lepo polje, zeleno je« ob spremeljavi vaškega harmonikarja nas avtor priklene na oder, tako da pri zasledovanju odrskega dogajanja sploh pozabimo, da imamo pred seboj oder, temveč živimo zatopljeni v prepričanju, da se je pred nami razgrnila zavesa, za katero uzremo kos kmečkega življenja, prepojenega s polonsko frazeologijo, polno šegavosti in bistrih domislic, di dogajanje izredno poživljajo in mu dajejo svojevrstno barvitost. V drugem dejanju smo na domu vdove Gradišnice, ki je za takratne kolone počastila svoje sosedo z bogato obloženo mizo, na kateri je vse polno železnih dobrin in pijače. Ob tej mizi se razvija pogovor, iz katerega povzamemo, kolika skrb tare staro Gradišnico radi njenega grunta, ko se kar ne more sprijazniti z mislijo, da bo na njenem domu gospodaril odslej njen zet, stasiti in »prešerni« Zimetov Franček. Miren razgovor prehaja mestoma v spor med hčerjo in materjo, se pa spet poleže. Franček in Katra se naposled le vzameta. Polonski pesmi »Pijmo ga vsak en glaž« ter »Veseli čas prihaja« poživljata drugo dejanje. V tretjem, to je zaključnem dejanju, se znajdemo v kaj čudni situaciji. Ob krstu malega Frančka se proslavlja ta izreden dogodek v Gradišnikovi hiši. Mlada Zimetovka, hči Gradišnice, se že vsaja nad možem, kakor je pač le pogosto slučaj v življenju. Vsemu sekundira, naravno, taščica. Na dnevnem redu je vprašanje, čigar je grunt in kdo je prav za prav gospodar v hiši. Prepir razdvaja Gradišničin dom. V trenutku, ko se mož postavi na noge, sledi iztreznjenje. Pesem »Za dežjem sončece sij«, harmonika in ples vodijo v zaključno fazo, ki izzveni v besedah: Kaj ste dočakali mati, nov Zimetov rod ste dočakali, novo komando. Zet pa, vesel nad tako nenadnim preokretom v hiši, vzklikne prešerno: Če ljubimo Poljanci, smo nebeško dobri, če se nam pa dela krivica, smo pa tudi hudobni.

Kontakt med odrom in publiko je bil skozi vsa tri dejanja odlično. Celotno izvajanje in njegov uspeh je zasluha vseh skupaj. Vsak igra zase svoj dovršen kmečki tip. Vse, od avtorja pa do poslednjega diletanta, je povezano v harmonično celoto. Iz dejanja izstopajo nekatere vidnejše in krepkejšje vloge, kakor na pr.: Zimetov Franček (Korzetov Vinko), Gradišnica (Napaštova Micka), Katra, njena hči (Ekartova Nežka), Arža, vaški krčmar (Pekov Jože) in Vukova Rozika (Jo-

žova Nežka), dočim so ostale več ali manj vidne vloge porazdeljene sledeče: Jera, dekla pri Gradišnici (Medvedova Hanika), Draša, hlapec (Ekartov Frane), Kunigunda, žena vaškega krčmarja (Ekartova Verona), Mima, vaška babica (Ekartova Micka), Hrastnikov Tonček (Skokov Franček), Kočarjeva Trezika (Jančičeva Lojzka) Grmov Šima, kmečki fant (Primožev Tone), Zalika, kmečko dekle (Savečeva Mimika), (Lizika) Jožova Katra, (Micika) Lešnikova Nežka, prvi godec, harmonikaš (Jeričev Maks) in drugi godec, klarinetist (Kolbečev Lojzek).

Igra »Čigav je grunt« je zdrav in krepk povdarek sodobnega realizma, ki daje vodilno tendenco Korzetovemu ustvarjanju in ki nam v žarki luči osvetljuje tesno ter neporušno povezanost našega podeželskega ljudstva s svojo grudo, ki prehaja iz rok v roke.

Korzetova igra, ki je šla preteklo nedeljo preko mariborskih odrskih desk, zasluži vse priznanje, njeni igralci pa pohvalo z željo, da jih kaj kmalu zopet vidimo v našem Mariboru. —an

Najhujši sovražnik rjavih hroščev

Kakor vse kaže, letos ne bo hudo leto rjavih hroščev. S temi škodljivci, ki jih pozna pač vsak človek, se mnogo peča nemški učenjak dr. Ohaus. Po desetletnem delu je dr. Ohaus zbral zbirko, ki prekaša s svojimi 4000 različnimi primerki vse podobne zbirke. Iz vseh dežel sveta dobiva učenjak te hrošče. Med

njimi so takšni, ki se čudovito lepo leskečejo. Dr. Ohaus pa še odkriva med njimi neprestano nove skupine. Kmetijstvo je imelo od njegovega raziskovalnega dela že mnogo koristi in zato pošiljajo iz vseh dežel te hrošče v nemško mesto Mainz, kjer dr. Ohaus deluje. Njegove ugotovitve dajejo podlago za borbo proti škodljivcem.

Kdor je že kdaj videl na stotine in celo tisoče ogorcev ob eni sami drevesni korenini, kakor se to dogaja ob posebno hudih letih rjavega hrošča, ali kdor je videl drevesa in grmovje, na katerih je bilo dvakrat toliko rjavih hroščev, kolikor je bilo listov, si lahko nazorno predstavlja, kako postane hroščja nadloga pogubna. Roj rjavih hroščev utegne v najkrajšem času uničiti cele sadovnjake.

Najhujši sovražniki rjavih hroščev so škorci, ki prežijo s svojo požrešnostjo nanje. Vsaka izmed teh ptic požre na dan po več ducatov hroščev. Zato ni čudno, da stremijo pametne gozdarske uprave in spoznavni kmetovalci za tem, da bi naselili v svoje okolišje čim več škorcev. Tudi vrane so hude sovražnice rjavih hroščev. Tega, kar lahko storijo koristne ptice same od sebe proti škodljivcem naših gozdov in sadovnjakov, ne morejo storiti ljudje, čeprav se zgodi, da šolski otroci v kakšnem okolišju, ki ga napadejo rjavi hrošči, v enem samem dnevu naberejo po več tisoč kilogramov teh škodljivcev. Vsekakor je to koristno, vendar ne zaleže toliko kakor ugonabljanje po škorcih.

Vse za birmo

svileno blago, venčki, spodnje perilo, nogavice, rokavice, otroške srajce

prinaša

Tekstilana Büdefeldt
Maribor, Gosposka ul. 14

Prodaj

RADI SELITVE

naprodaj jedilnica, mize, stoli, dve moderni postelji madrace, skoraj nov pogreznjiv šivalni stroj, železna postelja, z medenimi okraski. Dr. Verštokova ul. 6-H. Gorjup. 3033

Zgubljeno

ZAUPANIH DIN 200.— je zgubil reven, brezposeln delavec od drž. mosta preko Kralja Petra trga do vojaškega skladišča Ob železnici. — Pošten najditelj jih naj vrne, proti nagradi v upravi »Večernika«. 3034

Razno

HALO!
Kdor želi pristna viška vina in zveže morske ribe, naj pride danes zvečer v gostilno »Otok Vise«, Sodna ul. 16. 3029

OVCJA VOLNA
za madrace kg din 19.— pri tvrdki »Obnova«, F. Novak, Jurčičeva 6. 2995

Ali že poznate

„Tobralco“
najboljše angleško pralno blago v dražestnih vzorcih

Tekstilana Büdefeldt
Maribor, Gosposka 14.

Globoko užalosteni naznanjemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem žalostno vest, da je naš iskreno ljubljeni, nepozabni soprog, oče, tast in stari oče, gospod

Franc Denk, star.

hišni posestnik

dne 19. maja 1938 ob 1/4 13. uri po kratki, težki bolezni, previden s tolažili sv. vere v 60. letu preminul. Pogreb nepozabnega bo v soboto, dne 21. marca 1938 ob 16. uri iz mrtnišnice na magdalensko pokopališče.

Sv. maša zadušnica se bo brala 28. maja 1938 ob 6. uri v magdalenski cerkvi.

Maribor, dne 19. maja 1938.

Zaljubljeni rodbini: Denk — Hornog.

Brez posebnega obvestila.

širite »Večernik«

Lenka

Odzvonili so z velikim, popoldne je minilo. Točno ob pol eni, kot vedno, so pri Ronbinkovih kosili. Priček je zbežal ven, nekam na vrt; Lenka je s služkinjo pospravila, nato pa sedela v prvi sobi. Nedeljsko popoldne ji je bilo najprijetnejši čas. Medtem, ko so stric, teta in Lotinka sedeli v zadnji sobi, je lahko ona v prvi sobi čas porabila po mili volji. Navadno je potegnila iz skrinje kako knjižico in pri oknu, poleti pa na vrtu, čitala z vso dušo, pogosto se je pri tem zamislila in se vdale premišljevanju in prijetnim spominom. Tu ji je bilo najlaže.

Takrat je stric Robinek, ko je slekel »Arona«, užival udobnosti mehkega naslanjača pri mizi. Loti je prinesla očetu že nabasano dolgo sadrovko in ognja in papa je pričel puhati oblake dima. Kadil je samo v nedeljo popoldne po kosilu in zvečer; sicer pa nikoli. In ko se je tobak v beli glavi razkadir v sinjesivi dim, je resno iztrkal pivo, in navadno napisal kako pismo. Drugih dni ni žrtvoval. Ko je navadno Lotinka skočila h kateri izmed

prijateljic in je mama blaženo zadremala, je »skladal« gospod aktuar pismo. Vse je dobro, kakor se spodobi, premislil, preden je napisal; zato ni ničesar popravil in stavki so bili izpiljeni, da je bilo veselje poslušati. Seveda je včasih trajalo tudi nekaj tednov, preden je končal pismo; nikamor se mu ni mudilo in korespondenca gospoda Ronbinka je bila majhna. Kadar je napisal, je zbudil svojo ženo, ki ji je glasno čital svoje periode, resne in težke kakor jekleni vitezi.

Tako je bilo sleherno nedeljo.

Malo pozneje pa je prišel gospod knjigovodja, sam ali z ženo, in začela se je »zabava«.

Treba je še pripomniti o neki znamenitosti v stanovanju gospoda aktuarja. Na steni nasproti Roubnikovem naslanjaču je visela stara slika v temnem izrezljanem okvirju. To sliko je lastnik štel med najimenitnejše v celem mestu, nekoč pa se je celo tako razvnel, da je izjavil: »Naj le kdo išče podobno! V celem češkem kraljestvu je ne najde?«

Pa tudi ni bilo čudno! Na sliki je bil vpodobljen kruti Herodež, ki je dal ne-

usmitjeno poklati betlehemske otročiče. Naslikana je bila samo njegova glava, vendar tako spretno, da si lahko ves krivavi dogodek videl na njej.

Opazovalec je moral seveda stopiti bliže in tedaj je opazil, da je cela glava umetno zložena iz samih otroških teles, tako da so telesca belih otrok sestavljala čelo in lice, telesca črncev pa so služila za brado in lase. Brez dvoma je bilo v tistem času mnogo zamorčkov v Betlehemu.

Na ta umotvor je bil torej gospod aktuar zelo ponosen in je ni bilo čene, za katero bi ga prodal.

Kadar je kadil v naslanjaču, so mu bile oči obrnjene v sliko in gledal jo je tudi ako je med tem govoril z ženo. Celo kadar je prišel gospod knjigovodja ali kdo drugi, ni gledal njemu v oči temveč krutega kralja Herodeža.

Morda se je tega že tako navadil ali se pa ni mogel nikdar umetnine nagledati.

Sicer pa je treba reči, da je bil gospod Ronbinek za svoj urad zelo bogat človek. Premoženja mu ni prinesla žena, ki jo je vzel iz same naklonjenosti in še bolj radi

zdravega modrovanja o njenih dobrih lastnostih posebno o njenem gospodarskem talentu. Ne bilo bi namreč prav misliti, da je bil gospod aktuar v mladih letih ognjevit in strasten. Saj se sploh ni spreminjal. Njegovi vrstniki so trdili, da je bil pred leti prav takšen kot je zdaj. Naj bo kar hoče, gotovo je, da je svoje premoženje podedoval po starem stricu polkovniku, ki si je pridobil svoje bogastvo za Napoleonovih vojn. —

Tudi današnje popoldne, ko je gospa Ronbinkova od same negotovosti in radovednosti pozabila mirno zadremati, je pisal mož prav mirno kot navadno pismo, in sicer svojemu prijatelju in tovarišu, gospodu aktuarju na gradu in posestvu rihemburškem. Razume se, da je pisal nemški, ne morda zato, da bi zametoval materinščino, ampak zato, ker je bil tako navajen in se je znal v nemščini bolj jedrnatno in točno izraziti. Gospod aktuar ni bil neprijatelj svoje narodnosti, pa tudi ne prijatelj. Z eno besedo, bil je uradnik z dušo in telesom, udan milostljivi gospodski, gleda na stari, vkoreninjeni red in sovražil novotarje iz dna duše.

(Dalje.)